

(המשך מעמוד 9)

הקוף חלק ממנה ואכל אותו. עכשיו היתה החתיכה השניה כבדה יותר. הקוף חתך גם ממנה חלק, ואכל אותו. וכך המשיך הקוף לשקול ולאכול, עד שלא נותר אלא שארית עלובה. זהו שברטיירחתי עבור חלוקת הגבינה" אמר, ובלע גם אותה.

● "אין עם מי לדבר"

ב"ישיבה תומך ביאסר ערפאת ללא כל הסתייגות, ואם ערפאת יציע הצעות החלטה מרחיקות לכת למען מדיניות שלום, הוא בוודאי יצביע בעדו. אבל הוא ספקני מאוד. אם ספקנות זו אופיינית כיום לרבים בתנועה הפלסטינית, לא יהיה המצב כמושב הבא של המועצה הלאומית הפלסטינית מכניח טובות.

לא ארחיב כאן את הדיבור על הנימוקים שהבאתי נגד טיעונים אלה. הם ידועים. איני סבור כי עמתי עליהם כלי הצלחה. נדמה לי כי שינעתי את נדשיתי בכמה נקודות. אבל לא שינוי דעתו של יחיד זה או אחר קובע, אלא שינוי דעת הקהל בקרב התנועה הפלסטינית, שבה שולטים במידה רבה תהליכים דמוקרטיים, ושבה גם ערפאת אינו יכול לכפות את דעתו מבלי לשכנע את הרוב.

בחודש שעבר דיבר ערפאת על המגעים עם כוחות השלום הישראליים, והעלה על נס את עיצאם סרטאוו המנות. הוא תבע להרחיב מגעים אלה. זה היה בשיבת המועצה הצבאית העליונה של אש"ף, שבה הוחלט גם על הגברת המאבק המזויין.

אם להסיק לקחים משיחה זו, הייתי מצביע על הנקודות הבאות:

● **פלסטינים רבים, אנשי הזרם המרכזי, דוגלים בסיתרון שלום ובדרך קיום בשתי מדינות, אך אינם מאמינים כיום כי הדבר ניתן להשגה מבלי להמשיך במאבק המזויין. קרי: סיגועים בישראל ובשטחים הכבושים.**

● **תנועת השלום הישראלית נושאת במידה רבה של אחריות למצב כודר זה בצד השני, מכיוון שלא הוכיחה שיש בכוחה לשנות את המדיניות של ישראל, ובעיקר לעצור את תנופת ההתנחלות, שבה רואים הפלסטינים את הסכנה העיקרית לעצם קיומם הלאומי. בעיקר אשמות ככך שתי תופעות: החלטת המתח של שלום עכשיו, ומיעוט כוחם של הכוחות העיקביים יותר, הדוגלים בפה מלא בשתי הנקודות המכריעות לגבי הפלסטינים: מדינה פלסטינית והכרה באש"ף.**

● **יתכן שאנו עומדים לפני סיכוי חדש של מעגל הקסמים הישן: היאוש הפלסטיני יביא לגל חדש של סיגועים, ואלה מצידם יחזקו את הקנאות הלאומנית בישראל ויחלישו עוד יותר את יכולת ההשפעה של כוחות השלום.**

● **הופעת העלובה של כוחות השלום במערכת הבחירות הצפויה תגביר את היאוש בצד השני, ועל כן גם תביא להגברת הפיגועים.**

ניתן היה למנוע זאת, אילו יכלו ערפאת וחבריו להצביע על הישג גדול כלשהו. אחרי פגישת ערפאת עם חוסני מובארכ, שיחותיו עם המלך חוסיין ואיתותיו הברורים לעבר ארצות הברית. אולם אין הישג כזה. ארצות הברית שוקעת בשנת בחירות, ואינה מסוגלת לעשות דבר מלבד שיגור דיברייחנופה לממשלת הניצים בישראל ושליחת כסף למימון ההתנחלויות. המלך חוסיין התייאש מארצות הברית, וקבע כי אינה מסוגלת לשמש כמתווכת. מובארכ מתוסכל, ומנסה לעשות צעדי פיוס לעבר סוריה וברית המועצות.

סוריה, הדוגלת בקו קיצוני של סיור, שולטת בכיפה. נוהלת ניצחונות לאורך כל הקו, מבצרת את שילטונה המחולט בלבנון ונהנית, בעקיפין, גם מתמיכת ישראל.

● **תנועת השלום הישראלית משותקת למעשה, וחלק גדול ממנה השתעבר לאינטרסים המיפלגתיים של המערך.**

במצב זה יתכנס בקרוב המושב של המועצה הלאומית הפלסטינית. יהיה בו רוב עצום למען פיתרון של שלום. מעמדו של יאסר ערפאת מובטח לגמרי. אבל אין ספק שבמושבו יש שורד מצבירוח ספקני מאוד לגבי הסיכויים המעשיים להשגת פיתרון כדרכי שלום.

חלק מאנשי אש"ף ידגלו בדריעה שלמרות הכל יש לנקוט יוזמות נזופות כדי לשבור את מעגל הקסמים ולדחוק את תהליך השלום קדימה. אולם מולם יעמדו אחרים, שלא ישללו את השלום, אך שיפקקו בערכו של יוזמות חדשות בשעה זו, ש"אין עם מי לדבר". תוצאת הוויכוח תהיה תלויה במצבירוחם של האנשים באמצע, הנקרעים בין התיקווה להסדר ובין היאוש מן הסיכוי להשיג.

● **כוחות השלום בישראל יכלו להשיג פיע על ויכוח זה. אבל איפה הם?**

בתו של מנהיג הציונים הכלליים, שהיה שר הפנים, התאבדה באיטליה

הסיבה האמיתית לפיטורין היתה שונה לגמרי. היתה זאת ידיעה שהופיעה בדבר כאותו היום שבו נשלח מיכתב הפיטורין. היא נשאה את הכותרת: "הארמיראל האיטלקי המורח, שהצטרף לפאשיסטים, מבליט ירדותו לישראל — מאת ליוויה רוקה, סופרת דבר באיטליה".

גיבור הסיפור היה אדמיראל איטלקי, שהורח ממפקדת נאט"ו. למחרת היום הצטרף למפלגה הפאשיסטית. כתשובה לשאלה, הכריז במסיבת עיתונאים כי הוא יריד מושבע של ישראל, וכי אנשי הצמרת של ישראל, כמו הגנרל יצחק רבין, נימנים עם ירדיו.

דבר של אותם הימים עדיין לא היה זה מקובל להתפאר בידידותם של ראשי מיפלגת העבודה עם רודנים רצחניים למיניהם, פאשיסטים ודיקטטורים צבאיים. היריעה היתה בוודאי נפסלת, אילו קרא אותה מישהו לפני הפירוס. אבל איש לא שם לב אליה, עד שזה היה מאוחר מדי.

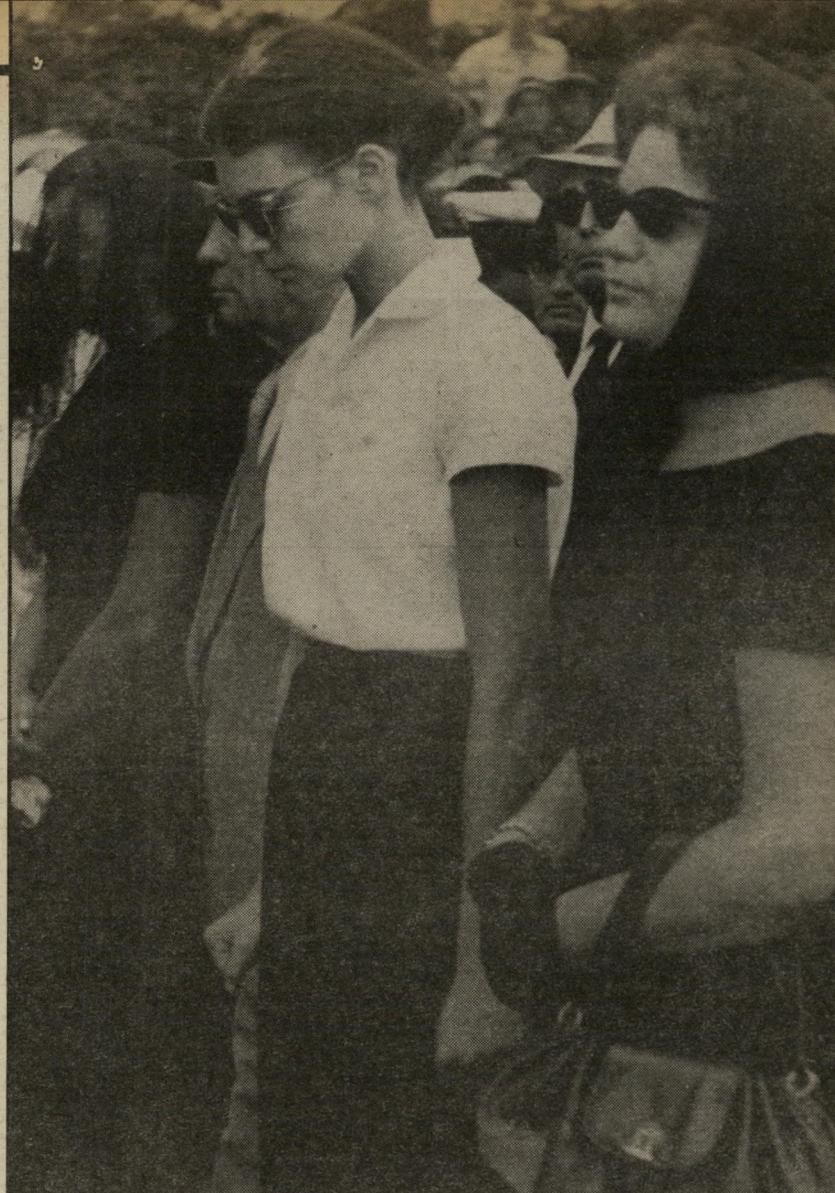
דבר גם לא נלהב מהפעילות הפוליטית של הכתבת שלו. כאותם הימים התארגנה באיטליה הוועידה הגדולה, שנערכה כעבור זמן מה בעיר בולוניה, ושבה נפגשו אנשי שלום ישראליים (ובניהם אורי אבנרי, נתן ילידמור ויוסי אמיתי) כפעם הראשונה בפומבי עם מדינאים מצריים חשובים. ליוויה היתה פעילה למען ועידה זו, שעוררה את זעמה הלוהט של ראשיה הממשלה, גולדה מאיר.

"איטלקיה ממוצא פלסטיני"

אז הלכה ליוויה אל הקצה הרדיקלי, מכל הכחניות. אחרי שהתגרשה מבעלה האיטלקי הראשון, הסופרה העיתונאי פייטרו בוסטיה, ואחרי שנישאה בשנית והתגרשה מסנאטור סוציאליסטי, הפכה יותר ויותר תימהנית גם מבחינה פוליטית.

הצברית, בת המנהיג הציוני הכללי, התכחשה לציונות, לישראל ולכל קשר עם המדינה. היא הגדירה את עצמה פומבית כ"איטלקיה ממוצא פלסטיני". לא זה כלכך שהפכה אודהת מושבעת של אש"ף, אלא שבתוך התנועה הפלסטינית דחתה את הקו המתון של יאסר ערפאת והגיעה — כמו ישראלי אחר, החי בבריטניה, אורי ריוויס — אל חזית הסיור, המבקשת בפירוש לחסל את ישראל.

היא עוררה שוב תשומת לב עולמית, כאשר פירסמה ספר שהכיל קטעים מיומנו האישי של

ליוויה רוקה עם אמה בהלוויית אביה (1959) סטירת לחי בשער בית הקברות

לדבריה, ביקשה ליוויה את נשיאות הכנסת הדרוע לשניים שלא יכואו להלוויה. סרלין בא והצטנע. אך ספיר הבליט את עצמו, וזה הרגיו את ליוויה.

רבין ואדמיראל פאשיסטי

ליוויה רוקה היתה תמיד נערה תימהנית במיקצת. היא היתה גבוהה, רזה מאוד ויפה, וגם קצת מופרעת.

התקרית שהרעישתה את הארץ, ושהוציאה אל ליוויה רוקה מאלמוניותה, אירעה לפני 25 שנים.

זה היה בהלווייתו של ישראל רוקה, מי שהיה ראש עיריית תל-אביב ושריהפנים מטעם מיפלגת הציונים הכלליים (כיום הליברלים בליכוד). ערב מותו היה סגן יושב ראש הכנסת. אחרי שהגופה הורדה לקבר, בטקס ממלכתי, התחילו האבלים להתפור. בין המכובדים הרבים היה גם יוסף ספיר. איש פתח תקווה ומס' 3 ברשימת הציונים הכלליים לכנסת, שבה הופיע

זוונות ברומא

משה שרת. כמיסמך זה גילה שרת הרבה עובדות, שהוכחו עד אז על-ידי ישראל, ושתאמו את הטיעון הערבי. כך חשף את האמת על טבח קיביה, ועל הקנוניה של משה דיין ורודף בן-גוריון להשליט בלבנון "רב-סרן מארוני" אשר ישרת את ישראל.

היא שללה את תנועת השלום הישראלית, כפי ששללה את המדינה כולה, והטיפה לחיסולה. נראה כי לא קל לחיות תוך ניתוק גמור מכורח המחצה. יתכן כי גישתה הפוליטית של ליוויה רוקה הגבירו את הרגשת הבודדות שלה, ויתכן שגישתה זו היתה כשלעצמה תוצאה מבעיותיה הנפשיות העמוקות. השבוע פרצה המיטרה לדירתה של ליוויה ברומא, ומצאו אותה מתה בתרידהאמבטיה, שבו עלו המים על גדותיהם. נראה כי הרעילה את עצמה, אף שבחרר נמצא גם חבל תליה מוכן. בדירה הריקה שאירעה מיכתב התאבדות, שבו הסבירה כי שמה קץ לחייה מפני הצטטותה על-ידי בתי המישפט לפנות דירה זו, שהיתה אהובה עליה. את רהיטיה העבירה עוד לפני כן לדירה חדשה. מיקרה ההתאבדות היה מוזר. אך כל 50 שנות חייה של ליוויה רוקה היו לוטות בעלומות.

יתכן כי הרבר נבע מקשיחות האב, שהיה תמיד עסוק בענייני ציבור. יתכן שהיו נסיבות אחרות בבית. רוקה עצמו התפרץ פעם, בעת שיחה עם אישימיפלגה: "עוזב אותי, יש לי מספיק צרות בבית".

ליוויה (פירוש השם: תכשיט) לא מצאה מנוח אחרי התקרית בבית הקברות, שהייתה הרים שליילים מאוד. אחרי זמן מה עברה לרומא, ככתבת של קול ישראל, דבר וסוכנות הידיעות היהודית. היא התאקלמה היטב בבירה האיטלקית. הופעתה המרשימה, בעלת החזות האיטלקית, בוודאי עזרה לה. כמו רוב האינטלקטואלים האיטלקיים, היא פנתה שמאלה. מדי פעם שמעו המאזינים ידיעות מאת "ליוויה רוקה, כתבת קול ישראל ברומא", וקראו את כתבותיה. אבל היא כמעט נשכחה. שמה חזר לחדשות לרגל תקרית אחרת, כעבור 13 שנים (העולם הזה 18.4.72). ליוויה פוטרה מתפקידה ככתבת דבר ברומא. על המיכתב לא חתמה העורכת, חנה זמר, אלא מזכיר המערכת, אליהו אגרס. הוא תירץ את הצעד בשקופים כלכליים: "הקשיים הכספיים, שבהם נתון דבר..."

רוקח במקום זה. בצאתו משער בית הקברות לרחוב, הכחין בכך שמישפת המנוח הולכת אחריו. הוא עמד בצד כדי להניח לה לעבור. אלמנת המנוח ובתו הככירה הגיעו אליו — ואו קרתה התקרית.

גירסת ליוויה רוקה, אז בת 25: "ניגשתי אליו וסטרתי את לחי".

גירסתו של ח"כ ערראייה: "ליוויה ניגשה אל ספיר והתחילה להטיח בפניו דברים נרגשים. לפתע הרימה את ידה כדי לסטור על פניו. ספיר תפס את היד באוויר".

גירסת ח"כ אחר: "לא הבחנתי בכלום. ראיתי לפתע ששני אנשים מובילים את ספיר, שהיה חיזור כסיד". (העולם הזה 23.9.59).

רוקח היה בשנות ה'50 איש החוק של המיפלגה. יחד עם פרץ ברנשטיין, שהיה מס' 1 ברשימה, אך לפתע בוצעה נגדו הפיכת חצרי: שני הבאים אחרים, יוסף ספיר ויוסף סרלין (בלשון העולם הזה של אז: ס"ס) השתלטו על המיפלגה והדריחו את שני הוותיקים מכל השפעה מעשית. רוקח מת זמן מה לאחר מכן, בגיל 63, וליוויה האשימה את ספיר וסרלין במותו. מהפכות חציר כאלה, שהפכו בינתיים רגילות במדינה, היו בימים ההם עדיין בלתי רגילות.